

Självvärderingsmall

Utbildning

Fristående kurs/program: Kandidatprogram i statsvetenskap/militärhistoria

Programansvarig/ämnesrådsordförande/annan

Är utbildningen en uppdragsutbildning?

Nej

Självvärderingen ska skickas till foun@fhs.se senast den 25 april.

Gemensamma frågor för samtliga utbildningar

Inledning

Beskriv övergripande samt analysera utbildningen. Redogör gärna även för eventuella utmaningar och om särskilda strategiska satsningar eller åtgärder har vidtagits.

Använd senaste befintlig statistik och nyckeltal (tex från senaste tertialrapport eller årsredovisning). Jämför med tidigare utfall och kommentera nedanstående frågor.

Med söktrycket som analysverktyg

- Hur reflekterar ni kring söktrycket? Nivå/könsfördelning mm
- Vilka eventuella åtgärder har vidtagits/planeras för att komma till rätta med eventuella svårigheter?

FHS kandidatprogram med statsvetenskaplig inriktning är Sveriges mest eftersökta inom ämnesområdet, sett till antalet som söker i 1:a hand. Under perioden för programmets existens är den högsta noteringen för ett jämförbart kandidatprogram 387 personer som sökte Kandidatprogrammet i företagsekonomi och statsvetenskap på Stockholms universitet i 1:a hand 2016 (d.v.s. något färre än den lägsta siffran för FHS kandidatprogram med statsvetenskaplig inriktning. Se tabell 1). Den näst högsta jämförbara noteringen under denna period är 101 personer som sökte Politices kandidatprogram i nationalekonomi och statsvetenskap på Stockholms universitet i 1:a hand 2013. Antalet sökande till den militärhistoriska inriktningen är även det mycket högt. Sedan starten 2015 har endast Stockholms universitets Kandidatprogram i internationella relationer och ekonomisk historia haft fler sökande varje år (mellan 76-112 sökande i 1:a hand) samt Kandidatprogram i arkeologi och antik historia vid Uppsala Universitet år 2015 (67 sökande i 1:a hand).

Fler män än kvinnor söker FHS kandidatprogram. Siffrorna för den statsvetenskapliga inriktningen fluktuerar något över tid. En viss utjämning kunde skönjas fram till årets ansökningsperiod, då gapet ökade igen. Till den militärhistoriska inriktningen är könsfördelningen mer ojämn bland de sökande, även om andelen kvinnor ökat marginellt för 2017 (från 18 % kvinnliga sökande 2015 och 2016 till 20 % kvinnliga sökande 2017).

Bland de sökande som kommer ifråga för antagning, har kvinnorna i genomsnitt högre meritvärden än männen, vilket får som konsekvens att förhållandena blir de omvända bland de registrerade: 55 % av de registrerade på termin 1 till den statsvetenskapliga inriktningen har mellan 2013-2016 varit kvinnor, och 59 % av de registrerade på termin 1 till den militärhistoriska inriktningen har mellan 2015-2016 varit kvinnor.

Tabell 1: Antal sökande till FHS kandidatprogram i 1:a hand i relation till antal registrerade

Kandidatprogram	Sökande totalt i 1:a hand ¹	Fördelning kvinnor/män	Registrerade totalt (inkl. överintag)	Fördelning kvinnor/män
13-16 Statsvetenskap	390	165/222	67	33/34
14-17 Statsvetenskap	479	200/277	59	35/24
15-18 Statsvetenskap	412	204/208	45	23/22
15-18 Militärhistoria	53	10/39	11	8/3
16-19 Statsvetenskap	416	200/216	44	27/17
16-19 Militärhistoria	54	10/43	11	5/6
17-20 Statsvetenskap	421	187/233		
17-20 Militärhistoria	61	13/48		

FHS kandidatprogram eftersträvar att attrahera kvinnor och män i samma utsträckning. Obalansen är problematisk om än inte alarmerande, vare sig när det gäller de sökande eller de registrerade. Marknadsföringen har konsekvent varit inkluderande (t.ex. ifråga om porträttering), vilket kan ha bidragit till programmets popularitet. Förhoppningsvis leder det på sikt till att könsskillnader bland de sökande jämnas ut.

Med genomströmning som analysverktyg

- Hur reflekterar ni kring utbildningens genomströmning? Nivå/könsfördelning mm
- Finns det några moment som utmärker sig såväl positivt som negativt?
- Görs en systematisk uppföljning av genomströmningen på kursmoment-, grupp- respektive individnivå som grund för kursutveckling och stödåtgärder?
- Förekommer stora avhopp och görs någon analys av dem samt vidtas åtgärder för att minska avhoppet?
- Har ni vidtagit åtgärder för att påverka/förbättra genomströmningen? Beskriv dessa

Avbrott: På det första kandidatprogrammet (13-16) registrerades 67 studenter till de 65 studieplatserna. Av dessa har 10 hoppat av programmet (5 kvinnor och 5 män), varav 7 redan under introduktionsterminen. De formella (av studenterna meddelade) studieavbrotten har i de efterföljande antagningarna varit lägre. På kandidatprogram 14-17 och 15-18 har 5 studenter per "kull" hoppat av (3 män och 2 kvinnor respektive 2 män och 3 kvinnor), också bland dessa företrädesvis under introduktionsterminen. Hittills har 6 studenter (4 kvinnor och 2 män) hoppat

¹ Sökande utan svenskt personnummer könsbestäms inte av UHR, varför totalsumman i förekommande fall är högre än summan av de sökande kvinnorna och männen.

av kandidatprogram 16-19. Anledningarna till studieavbrotten har inte analyserats, men ett antagande är att de antingen kommit in på andra utbildningar som passat dem bättre, eller (och kanske i kombination med det förra) att de inte funnit att utbildningen motsvarat deras förväntningar. Analogt med detta kan det sjunkande antalet formella studieavbrott tolkas som att förväntansgapet minskat i takt med att utbildningens innehåll och form blivit kända bland de sökande. Överintaget används som instrument för att kompensera för avbrott, och det har ökat från 2 (2013) till 9 (2014), 6 (2015) och 5 (2016). Antalet studieplatser har också sjunkit sedan 2013 då 65 studieplatser erbjöds. De följande åren har FHS erbjudit 50 studieplatser på kandidatprogrammet och sedan 2015 har 10 av dessa varit med militärhistoria som huvudområde. I den senare kategorin har en student per ”kull” hoppat av.

Genomströmning: Det bortfall som inte beror på avhopp kan förklaras med antingen studieuppehåll eller med att studenter inte har klarat behörighetskraven för fortsättnings- respektive påbyggnadskurserna i huvudområdet. Studieuppehållen kan i sin tur delas upp i (beviljade) studieuppehåll med platsgaranti (2-3 per år) och oanmälda studieuppehåll utan platsgaranti. Den senare kategorin kan i vissa fall misstänkas vara avhopp, där studenterna inte meddelat studieavbrott. I andra fall kan den vara synonym med gruppen som inte klarar behörighetskraven mellan nivåer i progression, varför det är svårt att fastställa storleken på denna grupp.

Lika tydligt som det är att studieavbrotten i huvudsak sker under introduktionsterminen, lika tydligt är det att de oanmälda studieuppehållen och/eller genomströmningsproblemen återfinns under termin 2, då studenterna läser grundkursen i huvudområdet. Detta gäller enbart den statsvetenskapliga inriktningen (militärhistoria har endast genomfört en hel grundkurs inom ramen för programmet, och 8 av 9 registrerade studenter klarade hela kursen). Genomströmningen av programstudenter på GK i statsvetenskap har varit 60 % (VT 2014), 82 % (VT 2015) och 66 % (VT 2016). Siffrorna avser helt avklarade kurser om 30 hp, medan behörighetskraven för nästa nivå i progression normalt ligger på 22,5 hp, vilket förklarar varför fler studenter registrerar sig på FK i förhållande till genomströmningsstatistiken på GK. I den grupp som inte klarar av GK i statsvetenskap gömmer sig alltså de oanmälda studieuppehållen, vilket framkommer i samtal med studenter som påpekar att vissa kamrater inte förefaller följa kursen och att detta ställer till det något i samband med grupparbeten där dessa delas in i grupper av lärare (eftersom de inte meddelat studieavbrott), men aldrig dyker upp.

Intressant att notera är att de studenter som klarar behörighetskraven för FK i huvudområdet (vilken ges termin 4), i mycket hög utsträckning klarar behörighetskraven för PK i huvudområdet (termin 5) och även för praktikkursen (termin 6). För att uppnå behörighetskraven för den avslutande praktikterminen krävs att en fullständig C-uppsats lämnats in och seminariebehandlats, men det ställs inte krav på att det självständiga arbetet ska vara godkänt.

Tabell 2: Antal registrerade på kurser i huvudområdet samt antal behöriga till praktikkursen.

Kandidatprogram	Antal reg T1 (antal studiepl.)	Antal reg T2	Antal reg T4	Antal reg T5	Antal behöriga till praktik T6
13-16 Statsvet	67 (65)	58	42	39	36
14-17 Statsvet	59 (50)	49	46	41	41
15-18 Statsvet	45 (40)	41	34		
15-18 Milhist	11 (10)	9	10		

Genomströmningen på det självständiga arbetet på påbyggnadskursen bland programstudenter är anmärkningsvärt hög. Av de 36 seminariebehandlade uppsatserna HT 2015 blev endast 4 underkända, och av de 41 uppsatser som seminariebehandlades HT 2016 underkändes endast 6. Genomströmningen på denna delkurs har således legat på 76 % av de registrerade. Traditionellt har just C-uppsatsen utgjort en hög tröskel, med en genomströmning som förstagsregistrerad på under 30 % (bland fristående).

Inför att kandidatprogram 13-16 skulle påbörja påbyggnadskursen i statsvetenskap HT 2015 genomfördes vissa ändringar i upplägget för det självständiga arbetet. Framför allt tidigare lades delkursstarten och handledningen, för att få igång tankeprocesser om forskningsproblem och –frågor, vilket annars kan stjäla mycket av den begränsade tid som står till förfogande på delkursen. En annan åtgärd som vidtogts i syfte att öka genomströmningen på det självständiga arbetet var att organisera handledningen i små grupper med kollektiv handledning, snarare än individuell handledning. Åtgärderna har troligen haft en gynnsam effekt på genomströmningen. De villkor som satts för att bli behörig på praktikkursen kan säkert ha samverkat därtill.

En åtgärd som vidtagits för att öka genomströmningen generellt är att erbjuda omexaminationstillfälle för i princip samtliga läsårets kurser och delkurser i augusti. På en aggregerad nivå kan detta bidra till att förklara att genomströmningen (ration mellan helårsstudent och helårsprestation) ökat per kalenderår, från 76 % 2014 till 83 % 2015 och 92 % 2016. Det föreligger inga signifikanta skillnader mellan män och kvinnor ifråga om genomströmning på denna aggregerade nivå.

Hittills har 28 studenter från Kandidatprogram 13-16 ansökt om att ta ut en kandidatexamen, och av dessa är 18 kvinnor och 10 män. I denna kull var det en betydligt lägre andel män som tog sig till termin 5 på utsatt tid. Av de 39 studenter som påbörjade T5 HT 2015 var 24 kvinnor och 15 män, samtidigt som könsfördelningen var jämn vid registreringen till T1 HT 2013 (33 kvinnor och 34 män). Inga riktade åtgärder har vidtagits för att öka genomströmningen bland manliga studenter, och det är inte säkert att sådana är påkallade. Mönstret upprepade sig inte för den efterföljande kullen (Kandidatprogram 14-17) där 27 kvinnor och 14 män tog sig till T5 på utsatt tid, vilket bättre speglar

proportionerna vid antagningen till T1 (HT 2014 registrerades 35 kvinnor och 24 män).

Arbetsmarknadsanknytning

- Vilka yrkesförberedande inslag finns i utbildningen t.ex. studiebesök, gästföreläsare, och examination? Omfattning av yrkesförberedande inslag? Hur kvalitetssäkras dessa moment? Beskriv och ge exempel
- Hur uppfattar studenterna utbildningens användbarhet för arbetsmarknad?

För att kunna verka som analytiker, vilket är en vanligt förekommande ambition bland studenterna på kandidatprogrammet, är det av stor vikt att beredas möjlighet att vässa analytiska färdigheter. Detta görs genom att studenterna succesivt får anta svårare analytiska utmaningar, i form av kurspromemrior, hemtentamina och uppsatsarbeten. Inte minst de självständiga arbetena på fortsättnings- och påbyggnadskurserna utgör centrala delar i yrkesförberedande avseende. Inslagen av analytisk träning är omfattande inom ramen för utbildningen; inte minst som examinerande moment och dessa kvalitetssäkras av engagerade och kompetenta lärare. De allra flesta lärare är disputerade, och praxis är att endast disputerade lärare examinerar C-uppsatser.

Genom utbildningen förekommer såväl gästföreläsare som studiebesök, men dessa inslag är i de flesta fall inte yrkesförberedande. Däremot knyter de i någon mening an till arbetsmarknaden. Representanter från myndigheter i sektorn ges ibland en vidare roll än att föreläsa, t.ex. på den underrättelsekonferens som anordnas på fortsättningskursen i militärhistoria, där experter från Must och andra delar av FM agerar expertpanel och kommenterar de arbeten som studenterna förberett.

Praktikkursen om 30 hp är annars den tydligaste arbetsmarknadsanknytningen som studenterna på kandidatprogrammet erbjuds och denna omfattar 1/6 av hela utbildningen. Praktiken examineras dels genom att studenten genomför de arbetsuppgifter som överenskommit med praktikplatsen, och dels genom att hen författar en praktikrapport. Ett viktigt inslag i praktikrapporten är att reflektera över studiernas betydelse för att kunna verka inom sektorn. Förmodligen är dessa reflektioner de mest träffsäkra indikatorerna på hur studenterna uppfattar utbildningens användbarhet på arbetsmarknaden. I praktikrapporterna bekräftas bilden av att de återkommande och varierande inslagen av analytiska uppgifter (som nämns ovan) varit viktiga för att klara av att skriva såväl kortare som längre analyser på praktikplatserna. Ett flertal anger i sina praktikrapporter också att utbildningens inslag av interaktiv pedagogik (spel och övningar) varit viktiga för att kunna hantera stress på praktikplatserna.

Studenterna och studentinflytande

- Hur ser studentgruppen ut och hur fungerar den?
- Hur har studenterna varit delaktiga/haft inflytande på utbildningen?
- På vilket sätt har studentinflytandet inom utbildningen varit tillfredsställande?
- Hur tillvaratas och återkopplas resultat från kursvärderingar och/eller programvärderingar? Finns någon systematik?
- Hur ges studenterna återkoppling på sina prestationer?
- Hur väl har utbildningen motsvarat studenternas förväntningar?

I förhållande till andra universitet och högskolor i närområdet så är FHS småskaligt, vilket tycks bidra till att studentgruppen fungerar väl; de flesta lär känna varandra och de relativt sett små klasserna stimulerar till ett aktivt deltagande under såväl föreläsningar som seminarier.

Studenternas inflytande på utbildningens innehåll möjliggörs dels genom kursvärderingar och dels genom studentkårens medverkan i diverse organ; inte minst ämnesråden. Kursvärderingar görs efter varje delkurs och de är förstått frivilliga och anonyma. Svarefrekvensen på kursvärderingarna har dock notoriskt varit låg, sällan uppgående till > 30 % av kursdeltagarna.

Kursvärderingsinstrumentet är därför trubbigt som katalysator för kursutveckling. Studentkårens engagemang i ämnesutvecklande fora, såsom ämnesråden, har under åren fluktuerat. Utbildningens innehåll är dock ett kapitel som mycket sällan berörs av studentkårens representanter. Desto oftare återkopplar studentkåren på studieadministrativa egenheter, såsom schemaläggning, eller (om än betydligt mer sporadiskt) på upplevda brister i undervisningen. Sådant är förstått också viktigt för utbildningens kvalitet och hanteras oftast i spontana möten mellan studentkår och programansvarig. Sammantaget så saknas det inte möjligheter för studenter att på olika vis påverka utbildningen, men de utnyttjas i låg grad, vilket förvisso inte utesluter tolkningen att studenterna överlag är nöjda.

I fråga om återkoppling av studieresultat till studenterna så sker det på lite olika sätt, beroende på kurs och examinationsform. Det normala är att salstentamina följs upp med en tentamensgenomgång, och att hemtentamina följs upp med skriftliga kommentarer på prestationen.

Lärarna

- Hur stor andel av utbildningen utgörs av lärarledd undervisningstid²?
- Hur säkerställer ni att lärarna har relevant kompetens?
- På vilket sätt har studenterna tillgång till de läranderesurser samt det stöd som behövs för att ge förutsättningar för att framgångsrikt kunna genomföra sina studier?

Det normala är att en studievecka består av sex timmar lärarledd undervisningstid, bestående av 1-2 föreläsningar och ett seminarium, eller övning. Lärarna är i de flesta fall disputerade och i den meningen sakkunniga (kompetenta) inom sina ämnesområden. På den militärhistoriska inriktningen verkar också officerare i begränsad utsträckning som lärare. Även doktorander deltar i undervisningen inom de områden där de besitter sakkunskap. Den högskolepedagogiska utbildning som erbjuds på FHS har inte fokuserat på didaktiska frågor, så här finns ett potentiellt utvecklingsområde.

Studenterna har tillgång till läranderesurser och stöd, dels genom de IT-pedagoger som är knutna till ALB, dels genom de programvaror som ALB tillhandahåller t.ex. för personer med dyslexi, och dels genom studievägledaren, som kan utfärda intyg som berättigar till t.ex. utökad handledning vid uppsatsskrivande, eller förlängd skrivtid vid examination. Studievägledaren kan också ordna med mentorer, i form av andra studenter, för personer som behöver hjälp med att strukturera sina studier. Alla registrerade studenter har förstås tillgång till lärplattformen (It's Learning) och ALB:s utbud av litteratur och databaser. Det ska också nämnas att de campuslicenser som ALB har i form av stödprogram för personer med funktionsvariationer är tillgängliga för alla studenter.

Pedagogik

- Hur stor andel av lärarna har genomgått pedagogisk kompetensutveckling? Könsfördelning och beskrivning av gruppen. Råder det balans/obalans? kommentera
- Hur tillgodoses lärarnas möjlighet till pedagogisk kompetensutveckling?
- Vilka olika pedagogiska metoder används i utbildningen?
- Hur tillgodoses studenters olika behov?
- Beskriv det stöd som finns (t.ex. tekniska och personella resurser etc.) för att kunna säkerställa lärarnas pedagogiska kompetensutveckling?

Lärlagen ser olika ut beroende på programinriktning. På den statsvetenskapliga inriktningen verkar ett knappt tiotal kvinnor och ett drygt tiotal män som lärare, medan den militärhistoriska inriktningen består av fem manliga lärare och en

² Med lärarledd undervisningstid avses t.ex. föreläsningar, seminarier, handledning, studiebesök, övningar under ledning av lärare, lärarledd examination (exempelvis seminarier) samt tentamensgenomgångar.

kvinnlig. Obalansen på den senare inriktningen är förstas ogynnsam och MHA vill gärna ha fler kvinnliga kollegor vid framtida rekryteringar. Tillsvidare lånar de in kvinnliga lektorer från andra lärosäten som gästföreläsare och seminarieledare på ett flertal delkurser. Med något enstaka undantag har samtliga lärare (oavsett inriktning) genomgått högskolepedagogisk utbildning (eller motsvarande).

Möjligheterna till pedagogisk kompetensutveckling, utöver högskolepedagogiska kurser, är begränsade. HST/HPR-budgeten medger inga aktiviteter vid sidan av att bedriva utbildning (lärare, administration och lokalkostnader). ALB:s IT-pedagoger är dock mycket behjälpliga ifråga om att vägleda lärare i lärplattformens möjligheter och begränsningar.

Den utbildning som bedrivs inom ramen för FHS kandidatprogram är icke desto mindre varierad. Föreläsningar och seminarier dominerar, men interaktiv pedagogik är vanligt förekommande inom båda programinriktningarna. Mindre övningar och spel förekommer på många delkurser genom utbildningen, och därutöver avslutas fortsättningskursen i statsvetenskap med en tvåveckorsövning i strategiskt- operativt beslutsfattande (delkurs 5 om 3 hp). Den militärhistoriska inriktningen har inte en sådan övning, men arrangerar på sin grundkurs en fältövning, vilket torde vara unikt för historiska utbildningar i landet. Den pedagogiska variationen tillmötesgår förhoppningsvis studenternas varierande lärstilar.

Forskningsanknytning

- Hur stor andel av lärarna är disputerade/odisputerade
- Ge exempel på hur ni knyter an till den senaste/mest relevanta forskningen i utbildningen.
- På vilket sätt (t.ex. progression) utvecklas studenternas förmåga att ta till sig relevant forskning?

På den statsvetenskapliga sidan är sex lärare doktorander, men fyra av dessa kommer att disputeras strax före, eller strax efter sommaren 2017. Resten är disputerade (varav sex professorer och fem docenter). På den militärhistoriska sidan är samtliga sex lärare disputerade (varav två professorer och två docenter).

Forskningsanknytningen tar sig olika uttryck, beroende på vilken nivå studenterna befinner sig. På grundkurserna faller det sig naturligt att använda källtexter, eller textböcker, som ger en grundläggande förståelse för t.ex. Sveriges eller EU:s politiska system. Textböcker bygger på forskning, men är i många avseenden förenklade och målgruppsanpassade (för grundkurser). Allt eftersom erbjuds fler originaltexter av vetenskapliga arbeten (böcker och artiklar). Eftersom utbildningen är inriktad mot krishantering och säkerhet respektive militärhistoria så springer den i flera avseenden ur den inriktade forskning som faktiskt bedrivs vid FHS. Ett flertal såväl textböcker som originaltexter är författade av forskare vid FHS och i övrigt används många texter som lärare är förtrogna med genom sin forskning. Det faktum att de flesta delkurserna uppdaterar sina litteraturlistor varje år kan ses som ett tecken på att kunskapsutvecklingen på respektive område följs.

Metod- och uppsatskurserna på fortsättnings- och påbyggnadskurserna utgör motorer för studenternas progression. När de uppmuntras att själva reflektera över vad kunskap är och hur kunskap konstrueras, inte minst genom att själva driva mindre forskningsprojekt, så utvecklas förmågan att kritiskt förhålla sig till vetenskap generellt. Denna förmåga är viktig för att på ett meningsfullt sätt kunna diskutera originaltexter. Uppsatshandledningen (i synnerhet på påbyggnadsnivån) leder studenterna till, och uppmuntrar dem att själva söka, den mest relevanta forskningen på de områden de skriver uppsats om, vilket är en viktig del i utbildningens forskningsanknytning.

Som nämnts tidigare så har utbildningen på FHS återkommande inslag av övningar där studenterna får omsätta kunskaper i färdigheter. Övningsscenariornas delmängder är i de flesta fall hämtade från empiriska observationer i forskningen, vilket bidrar till att göra undervisningen realistisk.

Internationalisering

- Vilka former av internationella perspektiv som utvecklar studenternas kompetens att verka i en globaliserad värld erbjuder utbildningen?
- Hur utbyts internationella erfarenheter inom utbildningen?

Utbildningen erbjuder dels studier av sakförhållanden i olika miljöer (Sverige, Norden, Baltikum, EU som institution och dess större medlemsländer, USA, Kina, Ryssland etc.), och dels i form av teoretiskt tankegods som företrädesvis är internationellt. En anglosaxisk eller europeisk idétradition dominerar förvisso utbildningsutbudet. Att studera kriser, konflikter och krig förutsätter i många fall att studenterna behöver sätta sig in i främmande kontexter och internationella dynamiker. Många studenter väljer att fördjupa sina kunskaper om något speciellt land eller internationell organisation inom ramen för sina självständiga arbeten, vilket utvecklar deras förståelse för den givna kontexten och dynamiken, och därmed förmåga att verka internationellt. Studenter som studerar exempelvis migrationsströmmar som krisfenomen kan förvisso också utveckla sin kompetens att verka i den del av den globaliserade världen som en svensk kommun utgör.

Termin tre på programmet är valbar; studenterna ges här stor frihet att bredda utbildningen bortom huvudområdet. De uppmuntras att utnyttja de mobilitetsmöjligheter som FHS erbjuder i form av t.ex. Erasmus+. Ett fåtal studenter (1-3) utnyttjar denna möjlighet varje höst och studerar en termin på universitet i utlandet. Några få studenter har också studerat vid utländska lärosäten under termin tre som s.k. *free movers* (på eget bevåg). Det pågår ett arbete på FHS för att öka mobiliteten under detta fönster av utbildningen, där ett syfte är att lyfta blicken hos studenter som normalt inte ser att möjligheterna med utlandsstudier också inkluderar dem, t.ex. personer med funktionsvariationer.

Ett andra fönster för internationalisering av utbildningen öppnas under den femte terminen, på påbyggnadskursens uppsatskurs (självständigt arbete), i form av MFS-stipendier. Studenter kan då genomföra en *minor field study* i ett främmande land och skriva en C-uppsats om utvecklingsfrågor. FHS har tilldelats två sådana

stipendier per termin, och 1-2 studenter per år har åkt iväg på sådana äventyr inom ramen för nämnda kurs.

Slutligen kan studenterna välja att göra sin praktik utomlands (termin sex), och detta utnyttjas i högre utsträckning. Både VT 2016 och VT 2017 har ett tiotal studenter valt att förlägga praktiken utomlands, företrädevis på svenska ambassader världen över.

Jämställdhet

- Vilka reflektioner väcker söktrycket/genomströmningen? Urval av studenter?
- Hur stor andel av lärarna är kvinnor och män i varje grupp? Råder det obalans? Vilka åtgärder har vidtagits för att förbättra obalansen?

Frågorna har diskuterats under andra rubriker ovan.

Hållbar utveckling

- På vilket sätt säkerställer ni att utbildningen främjar en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö, ekonomisk och social välfärd och rättvisa.

Att studera kriser, konflikter och krig, deras orsaker och hur de kan hanteras och förebyggas, ger kunskaper som i sin tur är viktiga för att kunna bidra till en hållbar utveckling. Den analytiska träningen och utvecklandet av ett kritiskt förhållningssätt bidrar till en intellektuell mognad, som ökar förutsättningarna för ett ansvarstagande i de miljöer som studenterna senare verkar i.

Beskriv och analysera utbildningens styrkor. Ta gärna upp både yttre och inre omständigheter. Finns det något som behöver utvecklas inom uppdraget samt eventuella förutsättningar eller hinder för detta. Ni får också precisera om ni har möjlighet att utveckla detta på egen hand eller om hjälp behövs från andra delar av organisationen.

Särskilda frågor för programmet/ämnet

1. Återkom särskilt med reflektioner kring praktikperioden.

Praktikkursen genomförs under VT 2017 för andra gången i kandidatprogrammets regi. Hittills har samtliga behöriga studenter som velat göra praktik också erövat en praktikplats, många gånger i tuff konkurrens med studenter från andra lärosäten, även sådana som studerar på avancerad nivå. Studenterna har själva sökt upp praktikplatser (dels genom annonser och dels genom spontanansökningar) och utfallet fördelar sig i tre ungefär lika stora grupper: utlandspraktik (främst på svenska ambassader), svenska myndigheter och privata företag. Att intresset för privata företag var så stort bland studenterna, och att suget efter statsvetarstudenter (militärhistorikerna kommer till praktikterminen först VT 2018) var så stort bland dessa aktörer kom som något av en överraskning inför förra våren. Det är förstås glädjande att även den privata sektorn ser ett behov av studenter med vår profil. Av de 32 studenter som gjorde praktik under VT 2016 erbjöds inte mindre än 12 anställning på sin praktikplats, vilket är anmärkningsvärt för en samhällsvetenskaplig praktikkurs. Av dessa 12 var 8 inom den privata sektorn (samt 2 inom FM och 2 på olika kommuner). Studenterna är mycket nöjda med sina praktikerfarenheter, och därtill med rätta mycket stolta över sina insatser under praktiken. Vid mitterminsuppföljningar med praktikhandledare har samtliga hittills varit alltifrån nöjda till översvallande över studenternas prestationer. I dagsläget finns det inget som talar mot att utbildningen skulle vara ändamålsenlig i förhållande till arbetsmarknadens behov och förväntningar.

Innan kandidatprogrammet sjösattes fanns en del farhågor med upplägget att ha praktiken som sista kurs på utbildningen. Vissa menade att det vore mer rimligt att avsluta med påbyggnadskursen inom vilken C-uppsatsen (examensarbetet) skrivs. Tanken var dock att öka anställningsbarheten genom att möjliggöra en sömlös övergång från praktik till anställning, vilket av allt att döma verkar fungera.

I lärarkåren fanns farhågor om att studenter skulle lämna in fullständiga, men kvalitativt undermåliga, C-uppsatser för att uppnå behörighetskraven till praktikkursen. Så har det inte blivit; andelen underkända C-uppsatser har inte ökat. Det är dock möjligt att andelen som klarat godkänt med små marginaler ökat något. Det är angeläget att fortsatt vara vaksam på denna potentiella effekt av praktikkursens upplägg.

2. Vilka långsiktiga förändringar ser ni framför er i programmet?

På sikt finns det anledning att se över möjligheten att inkludera fler ämnen som huvudområden i kandidatprogrammet, och då närmare bestämt ledarskap under påfrestande förhållanden och folkrätt. Båda ämnena har utvecklat påbyggnadskurser (som ges för första gången HT 2017), vilket är en förutsättning för en dylik utveckling. Att inkludera fler ämnen i programmet innebär en del utmanande ställningstaganden. Kan nuvarande programinriktningar behålla samma volymer? Om samtliga programinriktningar ges parallellt så försvinner i det närmaste möjligheten att erbjuda breddningskurser på termin tre på FHS. Detta kan lösas antingen genom att anta studenter till två programinriktningar på hösten och två på våren (d.v.s. inte parallellt), alternativt att avveckla introduktionsterminen och ge grund- och fortsättningskurserna år ett, och låta hela år två vara valbart (för att t.ex. läsa grund- och fortsättningskurserna i ett av de andra ämnena som ges på FHS). Det lär finnas anledning att återkomma i detta ärende.

3. Val av examensmål för utbildningen (*tas fram av nämnden inför varje utvärdering*)

Hur säkerställer ni att studenterna uppnår nedanstående examensmål/utbildningsmål:

Färdighet och förmåga

För kandidatexamen ska studenten [...] visa förmåga att självständigt identifiera, formulera och lösa problem samt att genomföra uppgifter inom givna tidsramar,

Uppsatskurserna på fortsättnings- och påbyggnadskurserna syftar till att studenterna självständigt ska identifiera och formulera forskningsbara problem. På fortsättningskursen är det mer en fråga om att träna, för att på påbyggnadskursen kunna visa färdighet och förmåga i denna konst. Metodkurserna på dessa nivåer tillhandahåller verktyg för att kunna förstå vad kunskap är, hur kunskap genereras och hur den kan värderas. Detta är centralt för att kunna svara vederhäftigt på de ställda forskningsfrågorna, vilket i sammanhanget är liktydigt med att lösa problem. Ungefär hälften av fortsättningskurserna (det skiljer sig något mellan programinriktningarna) och tre fjärdedelar av påbyggnadskurserna tillägnas metod- och uppsatskurserna, vilket är tänkt att borga för att studenterna uppnår färdigheter och förmågor i att självständigt identifiera, formulera och att lösa problem.

I fråga om att genomföra uppgifter inom givna tidsramar, så ges deadlines på läsrappporter, seminarieuppgifter o.d. på i princip samtliga delkurser genom utbildningen. Många delkurser examineras därtill med hemtentamina, som också

har deadlines. Det utfärdas inga sanktioner för studenter som inte håller deadlines, men de får å andra sidan inte betyg innan kursfordringar har uppfyllts.

De inslag av interaktiv pedagogik, i form av spel och övningar, som återkommer genom utbildningen, fostrar studenterna i att genomföra uppgifter inom ofta mycket snäva tidsramar. En viktig del i detta är att samverka med andra studenter för att exempelvis uppnå kompromisser via förhandlingar, eller att med en mindre grupp positionera sig i förhållande till en motspelande grupp. Dyliga moment har av studenter på praktik rapporterats haft ett värde för att där kunna hantera snäva tidsramar.

Slutligen kan praktikens lockelse även här lyftas fram som en katalysator för studenterna att producera sina C-uppsatser på utsatt tid. Programstrukturen som sådan erbjuder en oemotståndlig morot som starkt bidrar till att genomföra programmets svåraste uppgift inom den givna tidsramen.